

Розв'язання:

а) матриця повних затрат ресурсів:

$$S = A \cdot X ;$$

б) повна вартість витрачених ресурсів:

$$C = P \cdot S \quad \text{або} \quad C = P \cdot A \cdot X .$$

Міждисциплінарний підхід сприяє реалізації усіх дидактичних принципів навчання, стимулює викладача до оновлення змісту навчання, збагачення його цікавими та актуальними міждисциплінарними темами, новими соціальними ролями та комунікативними ситуаціями. Перспективами подальших досліджень є опис практичної реалізації міждисциплінарного підходу на заняттях з вищої та прикладної математики.

Список використаних джерел:

1. Вища математика для економістів [Текст] : навч. посібник : у 4-х ч. / В. М. Долгіх ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2008. – Ч. 1 : Лінійна алгебра та аналітична геометрія. – 103 с.
2. Колот А. М. Міждисциплінарний підхід як домінанта розвитку економічної науки та освітньої діяльності / А. М. Колот // Соціальна економіка. – 2014. – № 1–2, С. 76–83. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2014_1-2_15.
3. Колот А. Міждисциплінарний підхід як передумова розвитку економічної науки та освіти / А. Колот // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка. Київ, 2014. Випуск. 5(158). С. 18 – 22.
4. Майбородіна Н.В. Елементи лінійної алгебри: методичні вказівки та завдання для самостійної роботи до модуля №1 з дисципліни "Вища математика" / Укл.: Н.В. Майбородіна. – Ніжин: МІЛАНІК, 2013. – 44 с.
5. Ступницький О. Міждисциплінарний підхід до формування універсальних компетенцій у процесі вивчення дисциплін освітньої програми «Міжнародний бізнес» / О. Ступницький, О. Приятельчук // Економіка та суспільство, (25), 2021. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-47>.

Нестеренко Микита

студент

Леміш Наталія

к.і.н. доцент

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ЗВЕРТАННЯ В ДОКУМЕНТАХ: З ІСТОРІЇ КЛИЧНОГО ВІДМІНКА ЯК ОЗНАКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Мовна ідентичність як важливий компонент національної самосвідомості. Українська мова належить до тих слов'янських мов, що зберегли кличний відмінок як специфічний засіб вираження звертання в усній та писемній формі мови. Сфера використання українського кличного відмінка, як вияву національної ідентичності та самобутності, від найдавніших часів і до сьогодення залишається незмінною — звертання — це, насамперед, особові імена та по батькові, назви людей за професією, видом занять та інші назви, що вживаються переважно в офіційно-діловому стилі: службовому листуванні,

публічному офіційному спілкуванні, в усному професійному мовленні тощо. Натомість російська мова історичний кличний відмінок втратила. Він залишився лише в архаїзмах (Боже, отче, старче...) та скорочених формах просторіч (мам, ма, Саш, Федь, доча, деда) тощо.

Правила використання кличного відмінка та його назву знаходимо ще в перших добірках правописних норм. Так, у «Граматиці словенській» (1596 р.) Лаврентія Зизанія кличний відомий як звателный падежь [1]. У «Граматиці слов'янській» (1648 р.) Мелетія Смотрицького звателный стоїть на п'ятому місці, перед місцевим відмінком [2]. Смотрицький так тлумачить його значення: звателный есть/ имже зовемь: человек. Безпосередньо українську назву, що є й до нині – саме слово «відмінок» — уперше зустрічаємо в підручнику для українських гімназій «Руська граматика» (1893 р.) Степана Смаль-Стоцького [3]. Автор не йменує їх, а нумерує, і кличний відмінок посідає також п'яте місце серед семи: Звиклий для нас сучасний термін «кличний відмінок» уперше використав А. Кримський в «Украинской грамматике» (1907 р.), наголошуючи, що в українській мові кличний відмінок у звертаннях на називний замінити неможливо і не потрібно [4]. У радянські часи в українському мовознавстві тривалий час був поширений термін «клична форма», більшість форм звертання було навмисне замінено називним відмінком з метою повної нівеляції граматичної специфіки української літературної мови.

Наголосимо, що кличний відмінок у звертаннях зберігає не лише українська, а й західна та південна групи слов'янських мов. Сфера використання українського кличного відмінка, як вияву національної ідентичності та самобутності, від найдавніших часів і до сьогодення залишається незмінною — звертання — це, насамперед, особові імена та по батькові, назви людей за професією, видом занять та інші назви, що вживаються переважно в офіційно-діловому стилі: службовому листуванні, публічному офіційному спілкуванні, в усному професійному мовленні тощо.

Особливо важливою функція звертання в кличному відмінку була і залишається в українському діловому листуванні. За часів козацько-гетьманської доби основним способом передачі офіційної інформації між усіма ланками управління були службові листи. Якщо адресатом були чиновники Російської імперії, то, зрозуміло, мовою, наближеною до російської, а після указів Петра I 1720 р. «Про заборону друкувати книги українською мовою», за новим указом його онука Петра II від 1729 р. Всі державні постанови й розпорядження мали перекладатися з української виключно російською мовою, цілеспрямовано нівелюючи самобутність козацької України, інкорпоруючи її до складу Російської імперії. Звернемо увагу, що форма звертань у листах набуває іншого значення — з форми поваги до адресата, як рівного партнера чи поважної особи взагалі, перетворюється у форму висловлення покори і «раболепія» — догоджання, низькопоклонства чи підлабузництва.

Таким чином, через наведені приклади констатуємо, на скільки важливою й показовою є форма звертання у документах, і на скільки вагомим є кличний

відмінок, залишаючись тим самотнім індикатором, що визначає код нашої ідентичності.

Список використаних джерел:

1. Зизаній Лаврентій. Граматика словенська // Історія українського правопису XVI—XX століття. Хрестоматія / НАН України, Інститут української мови; Упоряд.: В. В. Німчук, Н. В. Пуряєва; Передмова В. В. Німчука; Комент. та приміт. Н. В. Пуряєвої. Київ: Наукова думка, 2004. 584 с.
2. Смотрицький М. Граматика / М. Смотрицький ; підготовка факсимільного видання та дослідження пам'ятки В. В. Німчука. Факсим. вид. 1619 р. Київ : Наук. думка, 1979. 112 с. (Пам'ятки української мови XVII ст.). В комплекті з науковим дослідженням В. В. Німчука.
3. Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф. Граматика руської мови. Відень, 1914, 202 с.
4. Українська граматика для учнів вищих класів гімназій та семінарій Наддніпрянщини : [у 2 т.] / О. Кримський. - Москва: Тип. В'яч. Ал. Гатцук, 1907.

*Помаз Богдан
студент*

*Леміш Наталія
к.і.н. доцент*

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

**ВИКОРИСТАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОНЛАЙН-
СЕРВІСІВ З ПЕРЕВІРКИ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ
АГРОТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Законом України «Про освіту» визнано інформаційно-комунікаційну компетентність як одну з ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності [1]. В агротехнічних галузях, де фахівці займаються сільськогосподарською діяльністю та впровадженням технічних рішень у виробничі процеси, грамотність має свої специфічні вимоги.

Професійне спілкування в діяльності агронома виступає як носій як засіб впливу та форма донесення інформації, тому агроном, щоб бути професіоналом, має досконало володіти мовою свого фаху.

Науково-технічний прогрес призвів до появи мовного програмного забезпечення, яке стане в нагоді спеціалісту в галузі агрономії. Онлайн-сервіси допомагають в уникненні непорозумінь, роблячи мовлення чітким та лаконічним. На сучасному ринку праці затребуваними є фахівці з високим рівнем інформаційної компетентності [2].

В агротехнічних галузях особливо важливою є термінологічна грамотність. Фахівці повинні володіти спеціальною лексикою та термінами, що характеризують аграрні процеси, технології вирощування рослин, а також використання агротехнічних машин та обладнання. Тому в нагоді стануть сучасні онлайн-сервіси: «Словотвір» — є майданчиком для перекладів запозичених слів; «Паляниця» — це безкоштовний лексичний пошуковик, що містить словники синонімів та тлумачень, перекладач. За кожним запитом наводяться приклади використання лексики з різних джерел. Адже важливо, щоб